

чи Константинъ иди съ войскъ, тога часа събрали везчетнъ войскъ и излѣзнали отъ Римъ срецо Константина, съ голѣмъ дерзость (кѣражіе каишмакъ). Тога царь Константинъ повелѣ да носѣтъ честнымъ кръстъ предъ войскѣтъ, и като сѣ приближиха двѣтъ войски и сѣ удариха, тога Константинъ съсѣ силѣтъ на честнымъ кръстъ, повѣди (нави) Максентіа и много войскъ наговъ изсѣче. А Максентій като вѣгаше съ дрѣгѣтъ останалѣ войскѣ, да премине презъ Тиберъ рѣкъ, по моста, който бѣше направилъ той самъ, Константинъ го гонѣше воорѣжанъ. И като минѣваше Максентій, по моста, тога сѣ вожіатъ силѣ, моста сѣ събори, и падна Максентій въ рѣкътъ съ войскѣтъ си, гдѣто сѣ удавиха сичките, като Фараона въ червеното море. А царь Константинъ со славно повѣдѣ влезна въ Римъ, гдѣто го посрешнаха сичките граждѣне съ голѣмъ честь и радость. Тога царь Константинъ като въздаде благодареніе на бога, за повѣдѣтъ си, позна христіанскѣтъ вѣръ и сѣ крѣща въ Римъ, съ майкѣ си Елена, послѣ сѣ крѣщаха сичките болери и сичките римски жители приѣха христіанскѣтъ вѣръ. Тога стана голѣма радость въ сичкіа Римъ и по околните страны, а царь Константинъ, за поменъ на тѣзи повѣдѣ, тѣри кръстъ въ средѣтъ на Римъ, върхѣ единъ голѣмъ дирека каменъ, и написа на дирека тѣзи рѣчи: „Съ тѣи крестно знаменіе сѣ отарка този градъ отъ мѣчителството.“

Кторый вой направилъ царь Константинъ съ Византіа (Цариградъ) и като овладѣла Болгаріа, зедъ Византіа и принесалъ своатъ столнинъ отъ Римъ въ Византіа около 330 години подиръ Христа, и нарекалъ Византіа Константинополь на своето име. Въ тым времена додоха на дѣнава татарите и скитите, но царь Константинъ и тѣхъ повѣдилъ, съ помощьтъ на честнымъ кръстъ, и напраки тога на дѣнава мостъ и никополското кале.

Отъ тамо като сѣ върна въ цари-градъ, проводи майка си Елена во Іерусалимъ съ много пары да търси честнымъ кръстъ, на който бѣше распѣтъ Христосъ. И като отиди тамо царица Елена во времето на Макаріа патріарха, очистила онѣзи свѣты мѣста отъ мръсныте идолы, и много мощи ископала отъ землата. Послѣ събрала Іерусалимските Евреи, и ги питала да кажатъ, гдѣ е скритъ честнымъ кръстъ Христосъ, а тѣ казали: чи не знаатъ. Тога царицата ги затворила, и като начнала да ги мъчи и река: чи ще ги погѣби сички, ако не увидѣтъ кръста, тѣ сѣ уплашиха и рекоха: тѣка има единъ старъ евреинъ Іуда, който е сынъ на одного пророка, той може да ти каже гдѣ е кръста. Но като го испитвала царицата да убеди кръста, той рекалъ: чи не го знае. Тога повелѣ царицата да го затворѣтъ въ дзавокъ шмѣ, да умре гладенъ и жаденъ ако не кажи гдѣ е кръста. Евреина като сѣде тамо нѣколко дине гладенъ, начна да вика: пѣсне-